

EENIGE OPMERKINGEN NAAR AANLEIDING VAN „TANDCARIES
EN PIGMENTATIE DOOR PROF. L. BOLK”.

Met veel belangstelling las ik het opstel van prof. BOLK over bovenstaand onderwerp in n°. 19 van dit *Tijdschrift*. Onder het lezen maakte ik eenige opmerkingen, die ik hier geef voor wat zij waard zullen worden geacht.

Dat RÖSE, bekend als hij was met het feit dat MAGITÔT reeds in 1872 voor Frankrijk een betrekking vaststelde tusschen tandcaries en pigmentatie, in zijn verslag omtrent een onderzoek van meer dan 20000 personen van deze betrekking niet heeft gerept, is zeker merkwaardig. De meest voor de hand liggende reden hiervan kan zijn, dat aan RÖSE van dit verband niets is gebleken, evenmin als bij zijn onderzoek van 5000 Beiersche recruten. Van pigmentatie-verschil ontbloomt, zou de Schoolmeester zeggen, en zich als zooveel verplicht achtend een aan niemand bekende verklaring toch te geven, kwam hij er toe misschien, om te zeggen dat de gebrekkige lichamelijke ontwikkeling van een gedeelte zijner vaderlandsche soldaten door de slechte tanden zou zijn veroorzaakt. Het kon in ieder geval slechter, want er is wel wat vóór te zeggen, al herinneren wij ons alléén maar het voortreffelijk opstel door dr. REINDERS jaren geleden in dit *Tijdschrift* gepubliceerd omtrent het verband tusschen tandcaries en longtuberculose¹⁾. Hiertegenover staat, dat prof. BOLK bij een betrekkelijk zeer klein aantal onderzochte personen het belangwekkende feit heeft vastgesteld, dat hij bij brunetten over het algemeen een beter gebit vond dan bij blonden. Al blijft nu deze vondst belangrijk genoeg om tot onderzoek op uitgebreider schaal aan te sporen, zoo meen ik toch, dat hieruit nog niet mag worden afgeleid, dat de toestand van het gebit niet anders is dan de uiting van een primairen aanleg van het individu. Daarvoor is het aantal onderzochte personen wel wat klein en het vraagstuk derhalve voor ons nog alles behalve opgelost. In geen geval echter heeft prof. BOLK, dunkt mij, het recht om bij den Duitschen onderzoeker gebrek aan algemeene ontwikkeling te vermoeden, op grond van een veronderstelde onvolledigheid van onderzoek.

Prof. BOLK vindt in zijn caries-beschouwingen evenwel steun bij MAGITÔT. Het zij mij veroorloofd omtrent dezen steun het volgende op te merken. MAGITÔT heeft op zijn kaartje van Frankrijk een „tracée noire” ontdekt, en herinnert zich, dat ongeveer 2600 jaar geleden een Kimbrische horde door zijn vaderland is getrokken, een tocht die uit een geschiedkundig oogpunt half legende is. Zelfs van den tocht der Kimbren en Teutonen, die vijf eeuwen daarna door MARIUS werd gestuit, zou geen geschiedkundige den afgelegden weg nauwkeurig willen aangeven, al zijn wij hiermede dan ook al, om het zoo eens uit te drukken, in de geregelde historie. Wat moeten wij dan wel zeggen van de „invasion Kimrique” in de 7de eeuw vóór Christus. „Messieurs”, zegt MAGITÔT, ziet gij deze „tracée noire” op mijn kaart? Welnu: „cette direction est précisément celle qu’a suivie l’invasion Kimrique qui a envahi la Gaule vers le septième siècle avant notre ère”. Het is moeilijk om hierbij ernstig te blijven. Ik meen, dat deze landgenoot van SCARRON en RABELAIS hier zelfs van den zelfkant der wetenschap is afgerold en terecht is gekomen in wat wij den burlesk-historischen roman zouden kunnen noemen. „Saltimbanquerie” zou VOLTAIRE zeggen.

1) *Ned. Tijdschrift v. Geneeskunde* 1904, II, bldz. 609.

Prof. BOLK schrijft dan het verschil in menigvuldigheid van caries bij blonden en brunetten aan ras-onderscheid toe, dat op een physiologische oorzaak berust, maar ziet niet voorbij, dat er ook een morphologische verklaring te geven is. „Het is bekend, dat caries van een tand veelvuldiger wordt naar gelang het relief van den tand meer samengesteld is Nu is het denkbaar — of het werkelijk zoo is weet ik niet —, dat de kiezen van het blonde ras gemiddeld zich door een iets meer samengesteld groeven-systeem kenmerken. En wanneer dit zoo zijn zou, dan zou in dit morphologisch verschil een oorzaak kunnen liggen voor het meer voorkomen van caries bij blonden in vergelijking met brunetten”. Ik zou willen vragen of deze morphologische verklaring niet tot de anatomische novellistiek mag worden gerekend.

Ten slotte wensch ik de aandacht te vestigen op deze zinsnede van prof. BOLK: „Dat deze aandoening” (tandcaries) „thans veel meer voorkomt dan bijv. in de middeleeuwen, is niet te ontkennen”. Ik meen, dat dit evenmin kan worden ontkend als bevestigd. Het gebit van eenige omstreeks 1500 verdronken Reimerswalers geeft nog geen beeld van het gebit van vele miljoenen menschen gedurende vele eeuwen. Ruim één eeuw na het einde der middeleeuwen, en wij zijn bij JAN STEEN, wiens werk nog al blijken geeft van tandlijden in zijn omgeving.

Hengelo (O.), 16 Mei 1912.

B. L. KROON.

SUIKERBEPALING IN URINE, ZONDER POLARIMETER.

Naar aanleiding van de mededeelingen van collega KATZ in het vorig nummer van dit *Tijdschrift* zou ik gaarne het volgende willen opmerken. In de eerste plaats zou ik eraan willen herinneren, dat reeds in 1897 door LEHMANN een titreermethode ter quantitative bepaling van suiker in de urine is aangegeven (*Arch. Hyg.* 1897, S. 267), welke nauwelijks verschilt van de in 1899 door SCHOORL beschreven methode. Volgens hetzelfde beginsel der jodometrische methode heeft nu CITRON in 1904 (niet pas 1909, gelijk collega KATZ schrijft) zijn zoogenaamde jodosaccharometrische bepaling beschreven (*D. med. Wochenschr.* 1904, S. 1603). CITRON heeft een buret met automatische vulling en instelling van het nulpunt samengesteld; de inhoud van deze buret bedraagt 27.8 cm^3 (de gebruikelijke 20 cm^3 FEHLING's proefvocht bevatten zóóveel koper, dat het na joodkaliumtoevoeging vrijkomende jodium door $27.8 \text{ cm}^3 \frac{n}{10}$ thiosulfaatoplossing gebonden wordt). De uitvoering van de methode leze men in de oorspronkelijke beschrijving na. Door een doelmatige verdeling van de buret in 0.1 pCt. (overeenkomend met de tabel van ALLIHU) kan men door eenvoudige aflezing het suikergehalte van de onderzochte urine bepalen. Wellicht kan met behulp van dezen jodosaccharometer de tijd, voor een suikerbepaling vereischt, nog verkort worden. Het oordeel over deze jodometrische methode in de buitenlandsche literatuur luidt vrij gunstig; voor klinische doeleinden worden er inderdaad bruikbare uitkomsten mede verkregen; de uitvoering is eenvoudig, wat wel als haar voornaamste eigenschap mag worden beschouwd.

Haarlem, 21 Mei 1912.

S. P. SWART,